

V PREDAVANJE

1 RAČUNOVODSTVENI ASPEKT OBRTHNIH SREDSTAVA (MATERIJALA)

Prof. dr Ana Lalević-Filipović

OBRTNA IMOVINA

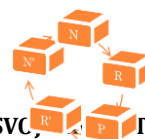
POJAM

Dio poslovne imovine preduzeća koja se u jednom ciklusu reprodukcije u cjelosti utroše, i svu svoju vrijednost prenose na nov proizvod

KARAKTERISTIKE

1. VIJEK TRAJANJA KRAĆI OD GODINU DANA;
2. KOEFICIJENT OBRTA JE VEĆI OD 1

3. MIJENJAJU SVU, IZ OBLASTI FIZIČKI OBLIK;
4. U CJELOSTI SE UTROŠE U TOKU VIJEKA TRAJANJA..
5. SLUŽE ZA PRODAJU KUPCIMA;
6. ULAZE NEPOSREDNO U SUPSTANCU NOVIH UČINAKA;

ŠEMATSKI PRIKAZ STRUKTURE KRATKOTRAJNE IMOVINE

ZALIHE (KLASA 1)

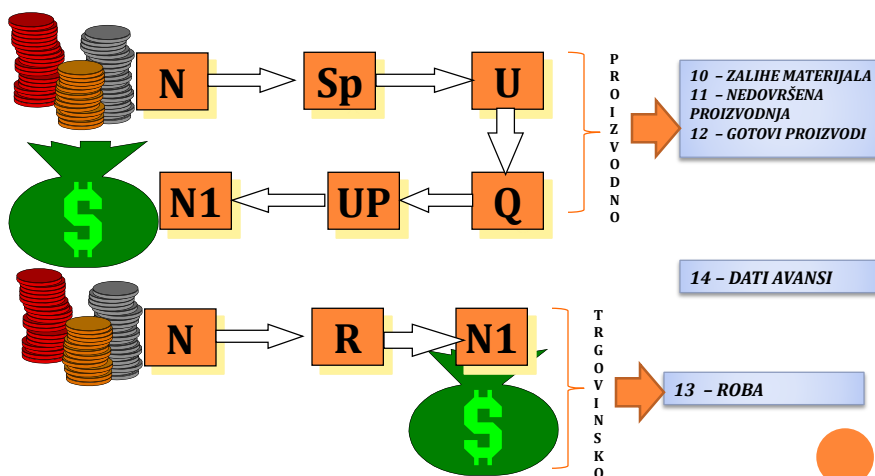
POJAM...

- ✓ **Tekuće sredstvo koje se prodaju ili utroše u toku jedna kalendarske godine ili jednog poslovnog ciklusa...**
- Prema **MRS 2** prf.6, zalihe su sredstva:
  - a) koja se drže radi prodaje tokom redovnog poslovanja;
  - b) u procesu proizvodnje namijenjeni prodaji; ili
  - c) u obliku materijala ili djelova koji se troši u procesu proizvodnje ili tokom pružanja usluga;
  - D) Zemljište i druge nekretnine koje se drže radi dalje prodaje
  - E) Kod davanja usluga, pružalac usluga u zalihe uključuje i troškove usluga, koje nijesu obračunate sa kupcem usluga

MRS 2...Vrednovanje..Kontni okvir..

- ✓ **MRS 2:** Moraju da budu ispunjeni sljedeći uslovi:
  - ✓ "postoji kontrola odnosno vlasništvo nad ovom vrstom imovine;
  - ✓ Nastao je trošak u vezi sa pribaljanjenjem..;
  - ✓ Očekuju se buduće ekonomske koristi."
- ✓ **Vredovanje zaliha:**
  - ✓ Načelo istorijskog troška;
  - ✓ Načelo "FER vrijednosti".
- **10 – ZALIHE MATERIJALA**
- **11 – NEDOVRŠENA PROIZVODNJA**
- **12 – GOTOVI PROIZVODI**
- **13 – ROBA**
- **15 – DATI AVANSI**

CIKLUS PROCESA REPRODUKCIJE (PROIZVODNO I TRGOVINSKO PREDUZEĆE)

MATERIJAL (U ŠIREM SMISLU RIJEČI..)

- SIROVINE-proizvodi prerađivačke industrije...(drvo, ruda, nafta)
- **MATERIJAL:**
  - OSNOVNI MATERIJAL –proizvod prerađivačke industrije
  - POMOĆNI MATERIJAL:
    - Pomoćni proizvodni materijal (lijepak, boje, lakovi..)
    - Pomoćni neproizvodni materijal
- GORIVO I MAZIVO- (tehnološko (koks u visokim pećima); energetska (ugalj, mazut..))
- SITAN INVENTAR-sa aspekta funkcije ima karakteristike sredstava za rad...
  - Sitan inventar u užem smislu (oruđa za rad; uređaji, kalupi; kancelarijski sitan inventar...)
  - Sitan inventar u širem smislu (ambalaža; auto gume..)
- AMBALAŽA...
- REZERVNI DJELOVI-ugradnjom u opremu.... omogućava kontinuirani proces proizvodnje...

NAPOMENA

Obračun i knjigovodstveno evidentiranje nabavke materijala je slično/isto kao i obračun i knjigovodstveno evidentiranje nabavke robe!

Navedeno iz razloga što i zalihe materijala i zalihe robe pripadaju obrtnoj imovini, pri čemu se zalihe materijala javljaju kod proizvodnih preduzeća (N-R-P-R1-N1), a zalihe robe kod trgovinskih (N-R-N1)

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJA STANJA I POSLOVNIH PROMJENA NA OBRTHOJ IMOVINI (MATERIJAL)

Sintetička evidencija (GLAVNA KNJIGA)

- o **vrijednosno** iskazivanje ukupnog stanja i prometa na jednom zbirnom računu-Materijal

D	Materijal	P
1)	3.500	

POMOĆNA KNJIGA

Materijalna evidencija

- ✓ **količinsko i vrijednosno** iskazivanje prometa i stanja na analitičkim računima- npr. Materijal X; Materijal Y...

D	Materijal X	P
1)	2.000 (1.000 x 2)	

↓ količina   ↓ cijena

Magacinska evidencija

- ✓ **količinsko** iskazivanje prometa i stanja na analitičkim računima- npr. Materijal X; Materijal Y...

D	Materijal X	P
3 sept.	1 kom	
5.nove.	5 kom	

PRIMJER....

Pomoćna knjiga -analitična evidencija (materijalna evidencija)

D	Materijal X	P
1)	2.000 (1.000 x 2)	

↓ količina   ↓ cijena

NAPOMENA:

Iznos vrijednosti na analitičkim računima materijala (X, Y, ...N) u pomoćnoj-analitičkoj evidenciji **mora odgovarati** iznosu na računu materijal u sintetičkoj evidenciji (glavna knjiga)

GLAVNA knjiga –sintetička (zbirna) evidencija

D	Materijal	P
1)	3.500	

KNJIGOVODSTVENA DOKUMENTACIJA (SAMO NEKA...) PRI NABAVCI MATERIJALA

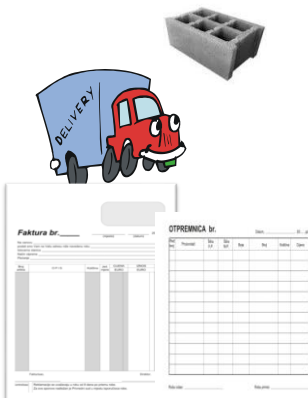
"franko magacin dobavljača" - znači da je momentom predaje materijala odgovornost za materijal sa dobavljača prešla na kupca tako da on putuje na račun i rizik kupca.

"franko magacin kupca", znači da dobavljač ima obavezu da direktno izvrši isporuku u magacin kupca, tako da ZTN padaju na teret dobavljača. (FOB...)

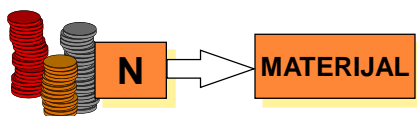
NAPOMENA!!!!

- Da bi se nabavka materijala knjižila preko konta "**MATERIJAL**" to u poslovnoj promjeni moraju biti navedena prateća dokumentacija (otpremnicu, faktura, prijemnica...)
- Ukoliko nije navedena PRIJEMNICA to znači da materijal nije stigao u magacin, pa moramo koristiti privremena konta.. (Materijal na putu)
- Ukoliko nije stigla faktura, a **materijal jeste**, onda se takode koristi privremeni konto...(Dobavljači za nef.mat)

- Zapisnici o kvalitativnom i kvantitativnom prijemu;
- Trebovanje, izdatnice materijala;
- Povratnice materijala;
- Knjižno pismo;
- Popisne liste

OBRAČUN I KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE NABAVKE MATERIJALA

- **STVARNIM NABAVNIM VRIJEDNOSTIMA;**
- **PLANIRANIM NABAVNIM CIJENAMA;**
- **KOMBINOVANOJ NABAVNOJ CIJENI...**

NAPOMENA U VEZI EVIDENCIJE NABAVKE MATERIJALA PO STVARNOJ NABAVNOJ VREDNOSTI

- Račun **Obračun nabavke materijala se zadužuje za fakturnu vrijednost** kupljenog materijala i za sve **zavisne troškove nabavke** (utovar, prevoz, istovar, i sl.).

Obračun nabavke materijala	
D	P
FV	NV
ZTV	

- Nakon formiranja **nabavne vrijednosti**, ista se preknjižava sa računa Obračun nabavke materijala, koji potražuje, na dugovnu stranu računa Materijal

Materijal	
D	P
NV	

ŠTA SAČINJAVA NABAVNU VRIJEDNOST ZALIHA MATERIJALA?

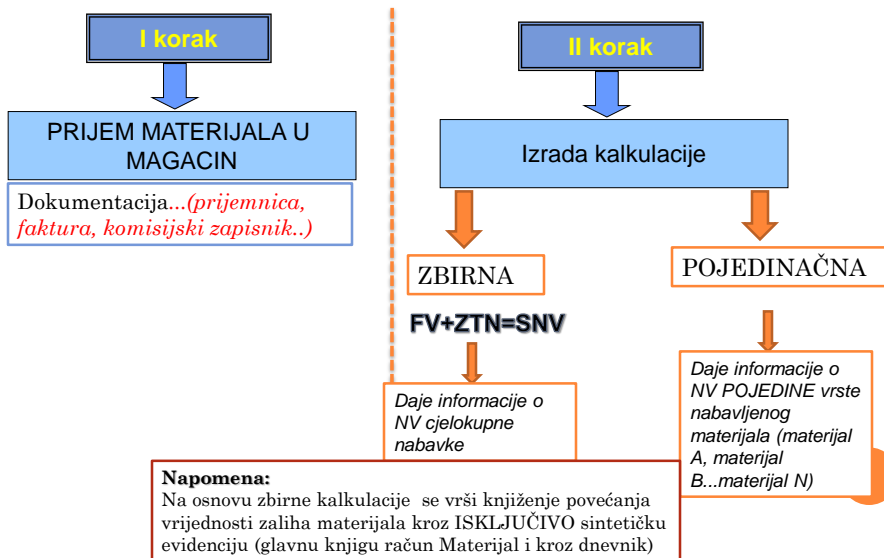
NETO FAKTURNA
VRIJEDNOST=BFV-DISKONTI
(rabat, kasa skonto...)

BRUTO FAKTURNA
VRIJEDNOST

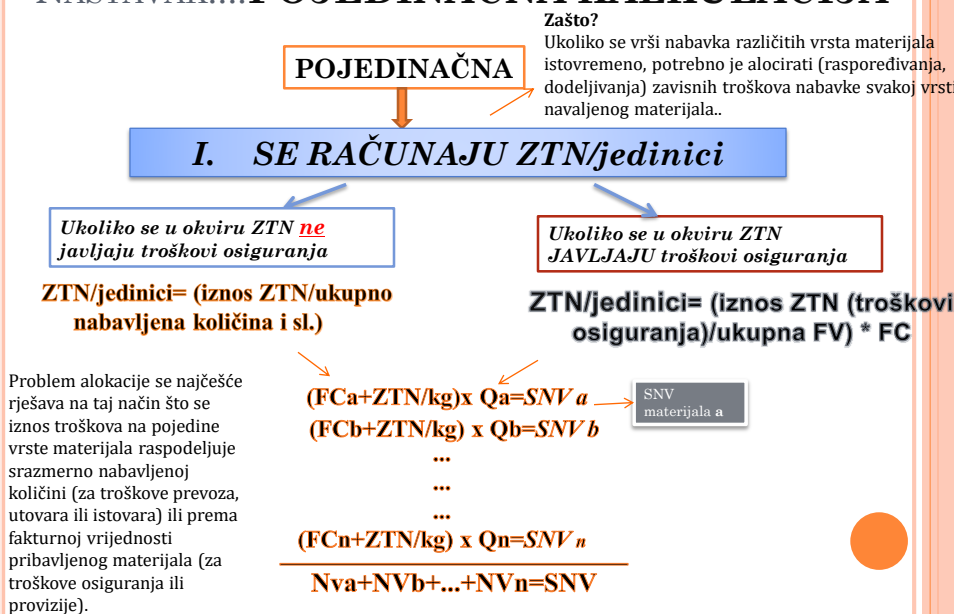
Klasa 1 MATERIJAL

FAKTURNA VRIJEDNOST (fc*Q)
+
ZAVISNI TROŠKOVI NABAVKE
-carina
-utovar
-montaža
-osiguranje
-prevoz;
-istovar...
Σ Nabavna vrijednost

POSTUPAK PRI OBRAČUNU NABAVKE MATERIJALA PO SNV

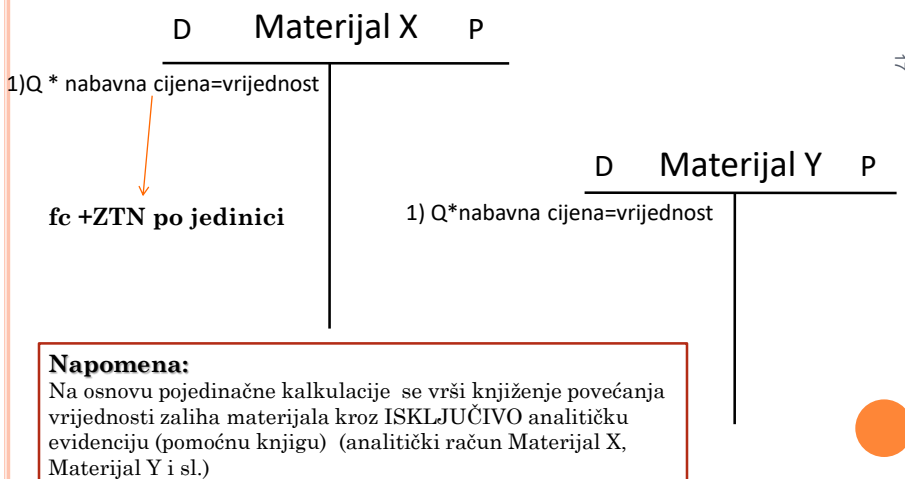

NASTAVAK...POJEDINAČNA KALKULACIJA

III A KORAK: POMOĆNA KNJIGA – ANALITIKA MATERIJALA:

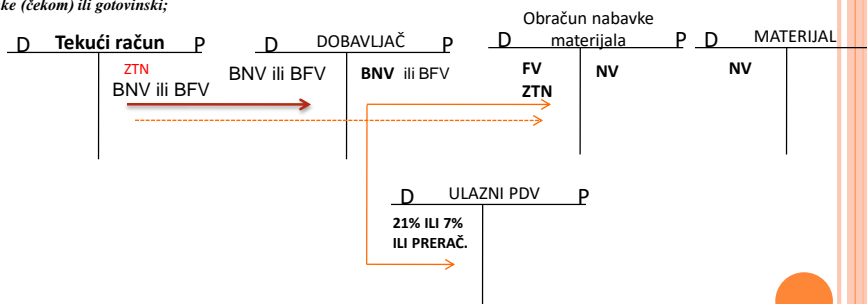

III B KORAK- KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE NABAVKE MATERIJALA - SNV

- 1) zaduživanjem računa- Obračun nabavke materijala za visinu faktorne vrijednosti uvećanu za ZTN; Po formiranju NV odobrava se navedeni račun i zadužuje račun Materijal; zadužje se rn-Ulazni PDV; i odobravanjem računa-Dobavljač za NV+PDV ili ZTN+PDV,
- 2) (1a)račun-Tekući račun/Blagajna ukoliko su izvršene usluge plaćene po nalogu banke (čekom) ili gotovinski;

Druga etapa u okviru nabavke materijala se odnosi na isplatu obaveze prema dobavljaču, a koja se knjigovodstveno evidentira:

- 2) odobravanjem računa-Tekući račun/Blagajna za visinu faktorne vrijednosti (i ZTN) i zaduženjem računa-Dobavljač za isti iznos.

KNJIGOVODSTVENO EVIDENTIRANJE KROZ DNEVNIK

Knjiženje u dnevniku:

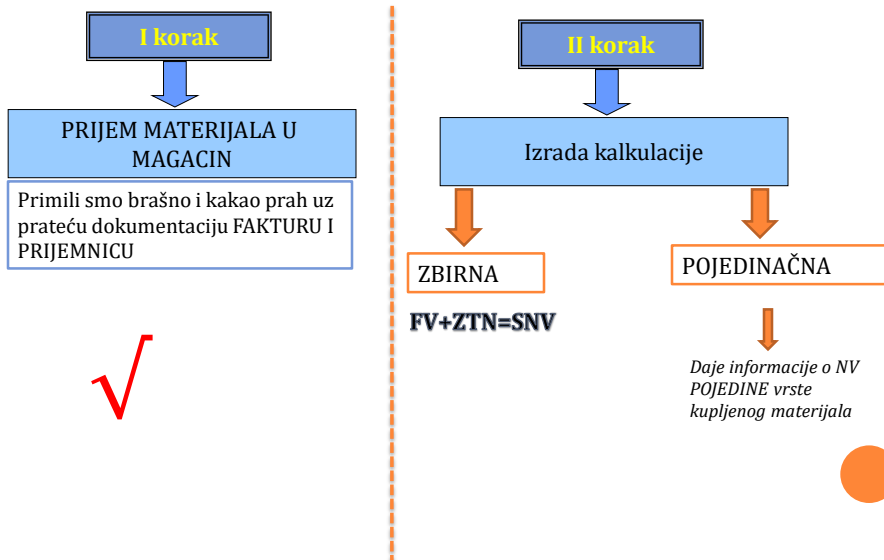
R.b r.	Naziv konta i opis	Iznos	
		Duguje	Potražuje
1)	Obračun nabavke materijala Ulazni PDV Dobavljač - Za nabavljeni materijal po fakturi-	FV 21% na FV	PDV+FV
1a)	Obračun nabavke materijala Ulazni PDV Dobavljač - Za nastale ZTN po fakturi-	ZTN 21% na ZTN	PDV+ZTN
1b)	Materijal Obračun nabavke materijala - Po prijemnici..-	NV	NV
2)	Dobavljač Tekući račun - za izvršenu isplatu-	PDV+NV	X

Predavanja RAČUNOVODSTVO

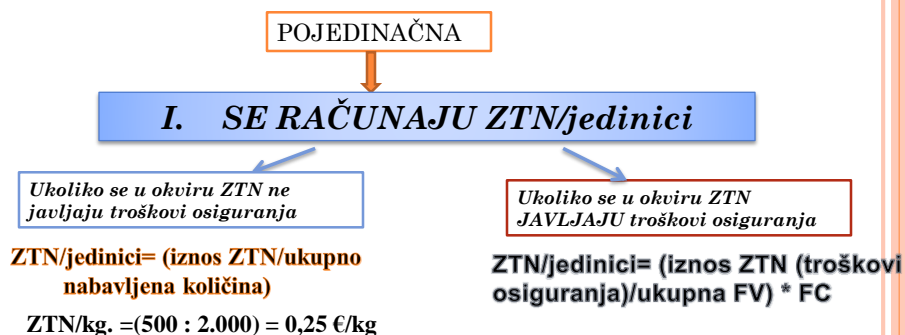
OBRAČUN I KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE NABAVKE MATERIJALA -PRIMJER

- 1) Po *prijemnici* br.16 i *fakturi* br.4 smo nabavili 1.000 kg brašna po 1€/kg i 1.000 kg kakao praha po 2€/kg. Troškovi prevoza željeznice po tovarnom listu su 500€, i PDV se obračunava po stopi od 21%. **Franko magacin dobavljača.**
- Uraditi **pojedinačnu** i **zbirnu** kalkulaciju.
- 2) Izvršena je isplata obaveze prema dobavljaču sa tekućeg računa.

POSTUPAK PRI OBRAČUNU NABAVKE MATERIJALA PO SNV

NASTAVAK...POJEDINAČNA KALKULACIJA

Vrsta materijala (1)	Količina (2)	fakturna cijena (3)	ZTN po jedinici (4)	nabavna cijena (5)=(3)+(4)	Pojedinačna nabavna vrijednost (6)=(2)*(5)
Brašno	1.000 kg	1€/kg	0.25	1,25€/ kg	1.250€
Kakao prah	1.000 kg	2€/kg	0.25	2,25€/ kg	2.250€
UKUPNO					3.500€

POMOĆNA KNJIGA – ANALITIKA MATERIJALA:

D	Brašno	P
1) 1.000kg * 1,25€/kg = 1.250		

D	Kakao prah	P
1) 1.000kg x 2,25€/kg = 2.250		

23

ZBIRNA KALKULACIJA

$$FV + ZTN = SNV$$

RJEŠENJE:

PRIJEMNICA MATERIJALA BR. 16

BRAŠNO: 1.000 * 1 = 1.000 (FV)

KAKAO: 1.000 * 2 = 2000 (FV)

500 (ZTN)

SNV = 1.000 + 2000 + 500 = 3.500

PDV = 21% * 3.500 = 735

→ **4.235€ (DOBAVLJAČ)**

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE NABAVKE MATERIJALA – SNV

GLAVNA KNJIGA

RJEŠENJE:
PRIJEMNICA MATERIJALA BR.16
 BRAŠNO: 1.000*1=1.000 (FV)
 KAKAO: 1.000* 2=2000 (FV)
 500 (ZTN)

SNV=1.000+2000+500=3.500
 PDV=21% * 3000= 630
 PDV ztn=21%*500=

3.630€ (DOBAVLJAČ)
605 € (dobavljač)

D	Tekući račun	P	D	DOBAVLJAČ	P	D	MATERIJAL	P	D	MATERIJAL
	4.235 (2)		2) 4.235	3.630 (1)	1) 3.000	3.500 (1b)		1b) 3.500		
				605 (1a)	1a) 500					

D	UŁAZNI PDV	P
1) 630		
1a) 105		

KNJIGOVODSTVENO EVIDENTIRANJE

KROZ DNEVNIK

Knjiženje u dnevniku:

R.b r.	Naziv konta i opis	Iznos	
		Duguje	Potražuje
1)	Obračun nabavke materijala Ulazni PDV Dobavljač - Za nabavljeni materijal po fakturi-	3.000 630	3.630
1a)	Obračun nabavke materijala Ulazni PDV Dobavljač - Za nastale ZTN po fakturi-	500 105	605
1b)	Materijal Obračun nabavke materijala - Po prijemnici..-	3.500	3.500
2)	Dobavljač Tekući račun - za izvršenu isplatu-	4.235	4.235

OBRAČUN I KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE NABAVKE MATERIJALA -PRIMJER ZA DOMAĆI-

- 1) Po *prijemnici* br.16 i *fakturi* br.4 smo nabavili 1.000 kg brašna po 1€/kg i 1.000 kg kakao praha po 2€/kg. Troškovi prevoza željeznice po tovarnom listu su 500€, i PDV se obračunava po stopi od 21%. **Franko magacin kupca**
- Uraditi **pojedinačnu** i **zbirnu** kalkulaciju.
- 2) Izvršena je isplata obaveze prema dobavljaču sa tekućeg računa.

Na koji bi se način izvršilo knjiženje???

NAPOMENA

Svi obračuni i knjiženja koja u nastavku slijede se realizuju preko zbirne kalkulacije i sintetičke evidencije!

Ujedno knjiženje neće biti rađeno preko računa Obračun nabavke materijala, nego direktno na računu Materijal.

Razlog je što je postupak izrade pojedinačne kalkulacije već pojašnjen, kao i način knjiženja na analitičkim računima!

Na slajdovima koji slijede akcenat će biti stavljen na način prikazivanja knjiženja nabavke materijala, ukoliko se jave **određene situacije (materijal na putu, materijal na doradi i obradi i sl..)** ili pak situacija, prijema materijala bez fakture..

PRIJEM NEFAKTURISANOG MATERIJALA

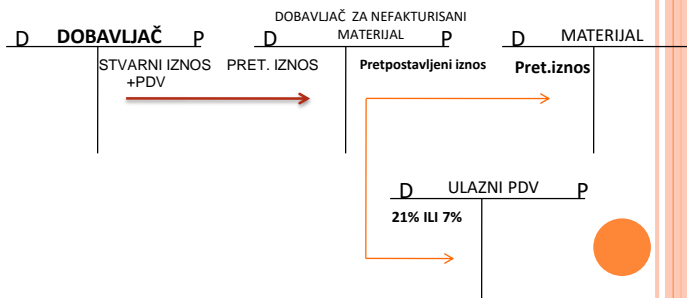
- Materijal stigao u magacin (postoji prijemnica) ...**faktura kasni!**
- Privremeni **rn-Dobavljači za nefakturisani materijal**

Knjigovodstveno obuhvatanje:

1) za "pretpostavljeni" iznos u korist privremenog konta-Dobavljači za nefakturisane materijal evidentira se prispjeli materijal, a na teret računa Materijal;

Kada stigne faktura dobavljača vrijednost iz fakture se:
2) evidentira u korist konta-Dobavljači (SI+PDV), a na teret konta-Dobavljači za nefakturisani materijal (PI), čime se ovaj konto izravna i gasi, i zadužuje rn-Ulazni PDV

- (zadužuje se za iznos (pretpostavljeni) bez PDV-a)

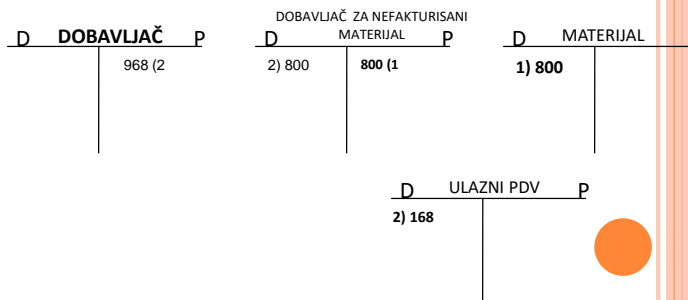

PRIMJER: PRIJEM NEFAKTURISANOG MATERIJALA

- 1) Po prijemnici br.1 i otpremnici br.3/10 primljen je materijal brašno (400kg *2€/kg) od dobavljača "A".
- **Uraditi zbirnu kalkulaciju.**
- 2) Za primljeni materijal po otpremnici br.3/10, pristigla je faktura br.5 od dobavljača "A" na iznos od 800€. PDV se obračunava po stopi od 21%.

RJEŠENJE:

- Zbirna kalkulacija:
  - $FV+ZTN=(400*2)+0=800$
- Faktura br.5
  - 800-FV
  - $PDV=800*21\%=168$
 Obaveza prema dobavljaču=968

KNJIGOVODSTVENO EVIDENTIRANJE PRETHODNOG PRIMJERA KROZ DNEVNIK

Knjiženje u dnevniku:

R.b r.	Naziv konta / opis	Iznos	
		Duguje	Potražuje
1)	Materijal Dobavljači za nefakturisani materijal - Za nabavljeni materijal-	800	800
2)	Dobavljači za nefakturisani materijal Ulazni PDV Dobavljači - za nabavljeni materijal po fakturi-	800 168	968

Predavanja: RAČUNOVODSTVO

UVOD U SITUACIJU „MATERIJAL NA PUTU“ (KLAUZULA: „FRANKO MAGACIN KUPCA“)

Napomena: Materijal se još uvijek ne nalazi u vlasništvu kupca. Tek onda kada dobavljač dopremi materijal do magacina kupca, onda „rizik“ sa dobavljača prelazi na kupca.

„franko magacin kupca“, znači da dobavljač ima obavezu da direktno izvrši isporuku u magacin kupca, tako da ZTN padaju na teret dobavljača. (npr. franko željeznička stanica kupca)

PRIMJER!!!!

1) Primita je *faktura* br:4 za 1.000 kg brašna po 1€/kg i 1.000 kg kakao praha po 2€/kg., koji su utovareni u vagon. PDV se obračunava po stopi od 21%. *Franko željeznička stanica kupca*

○ Napomena:

○ Pošto materijal u momentu prijema fakture nije u vlasništvu kupca (materijal je u vlasništvu dobavljača pa dobavljač snosi sve troškove vezane za dopremu materijala) tako da se ova poslovna promjena se ne knjiži!

Faktura Br. _____ OTPREMNICA Br. _____

Dnevnik:	
RB	Opis
1)	Ne knjiži se;

PREMIJENICA Br. _____

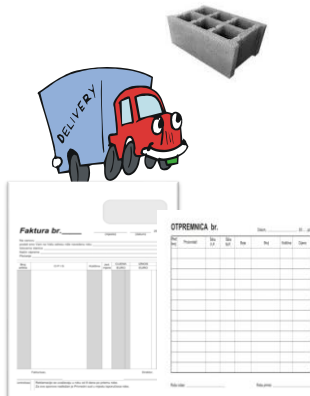
Dnevnik:	
RB	Opis
1)	Ne knjiži se;

RB	Opis	Poziv na br.	Duguje	Potražuje
1)	Ne knjiži se;			

UVOD U SITUACIJU „MATERIJAL NA PUTU“ (KLAUZULA: „FRANKO MAGACIN DOBAVLJAČA“)

franko magacin dobavljača - znači da je momentom predaje materijala odgovornost za materijal sa dobavljača **prešla na kupca** tako da on **putuje na račun i rizik kupca**.

PRIMJER!!!!

1) Primljena je *faktura* br.4 za 1.000 kg brašna po 1€/kg i 1.000 kg kakao praha po 2€/kg, koji su utovareni u vagon. PDV se obračunava po stopi od 21%. **Franko magacin dobavljača**

○ Napomena:

○ *Pošto je materijal u momentu prijema fakture u vlasništvu kupca ova poslovna promjena se knjiži na rn Materijal na putu!*

MATERIJAL NA PUTU

□ FAKTURA STIGLA...

MATERIJAL KASNI!

□ **Npr.utovaren u vagon...**

□ **Privremeni**

□ **rn-MATERIJAL NA PUTU**

Knjigovodstveno obuhvatanje:

Stigla faktura....:

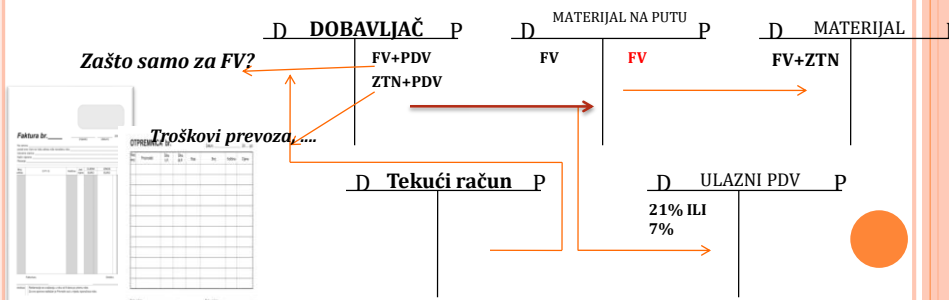
1) Za FV zadužujemo rn-Materijal na putu; zadužujemo rn-PDV za obračunati PDV (21% ili 7% ili prerač.stopu); odobrava se rn-Dobavljač za

Kada stigne materijal (dokument prijemnica):

2) Odobrava se rn-Materijal na putu za FV; zadužuje ulazni PDV (21% ili 7% ili prerač.stopu); zadužuju rn-Materijal za FV+(novi) ZTN; odobrava rn-dobavljač za ispostavljenu fakturu po osnovu ZTN uvećanu za obračunati PDV

Isplata obaveze prema dobavljaču:

2) Odobrava se rn. npr-Tekući rn a zadužuje rn-Dobavljač.

MATERIJAL NA DORADI I OBRADI

- Materijal nema upotrebnu vrijednost, već je stiže **doradom obradom!**
- Privremeni konto-**Materijal na obradi i doradi;**
- Nakon dorade i obrade, materijal se vraća na zalihe. Njegova vrijednost je uvećana ne samo za iznos usluga obrade i dorade, već i za ostale ZTN kao npr. troškove transporta, utovara i sl.

Knjižovodstveno obuhvatanje:

1) zadužuje se konto-Materijal na obradi i doradi, a odobrava konto-Materijal;

Kada stigne faktura dobavljača za izvršene usluge dorade i obrade:

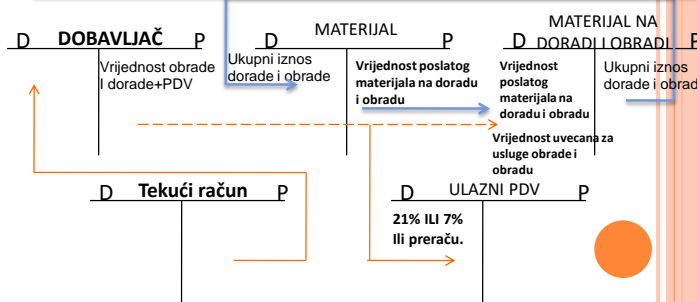
2) **Odobrava rn-Dobavljač za vrijednost izvršene dorade, obrade, ZTN +PDV; zadužuje račun PDV i odobrava rn-Materijal na doradi i obradi za vrijednost izvršene dorade i obrade**

Po prijemu doradenog materijala:

3) **Odobrava se rn-Mater. na doradi i obradi i zadužuje rn-Materijal**

Isplata obaveze prema dobavljaču:

2) **Odobrava se rn. npr-Tekući rn a zadužuje rn-Dobavljač.**

MATERIJAL NA DORADI I OBRADI

-PRIMJER-

- 1) PS na rn materijal je 1.000. Preduzeće "X" je, prema otpremnici br.3 poslalo materijal "A" na doradu u vrijednosti od 500€. 2) Preduzeće koje je vršilo doradu ispostavilo je doradeni materijal i fakturu br.12 na iznos 200€, a iznos PDV je 42€. Na ime troškova prevoza, utovara i istovara primili smo fakturu koja glasi na 100€. PDV je 21€. Izvršiti prijem dograđenog materijala.

RJEŠENJE:

1)Otpremnica br.3:

1) Vrijednost poslatog materijala=500

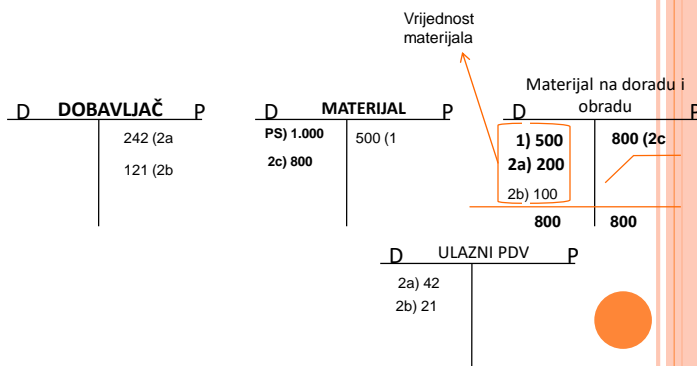
2a) Prema Fakturi br.12

1) Vrijednost dorad.materijala=200

2) PDV=42b) 1) ZTN=100

2) PDV=21

2c) PRIJEM:

KNJIGOVODSTVENO EVIDENTIRANJE
PRETHODNOG PRIMJERA KROZ
DNEVNIK

Knjiženje u dnevniku:

R.b r.	Naziv konta i opis	Iznos	
		Duguje	Potražuje
1)	Materijal na doradi i obradi Materijal - Za poslati materijal na doradu i obradu-	500	500
2a)	Materijal na doradi i obradi Ulazni PDV Dobavljač - za nabavljeni materijal po fakturi-	200 42	242
2b)	Materijal na doradi i obradi Ulazni PDV Dobavljač - za nabavljeni materijal po fakturi-	100 21	121
2c)	Materijal Materijal na doradi i obradi - Za vraćenimaterijal sa dorade i obrade-	800	800

Predavanja RAČUNOVODSTVO

KLASA 2: KRATKOROČNA
POTRAŽIVANJA, PLASMANI I
GOTOVINA

KLASA 2: KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

20 - POTRAŽIVANJA PO OSNOVU PRODAJE

- 200 - Kupci - matična i zavisna pravna lica
- 201 - Kupci - ostala povezana pravna lica
- 202 - Kupci u zemlji
- 203 - Kupci u inostranstvu
- 209 - Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca

21 - POTRAŽIVANJA IZ SPECIFIČNIH POSLOVA

- 210 - Potraživanja od izvoznika
- 211 - Potraživanja po osnovu uvoza za tuđ račun
- 212 - Potraživanja iz komisione i konsignacione prodaje
- 218 - Ostala potraživanja iz specifičnih poslova
- 219 - Ispravka vrijednosti potraživanja iz specifičnih poslova

22 - DRUGA POTRAŽIVANJA

- 220 - Potraživanja za kamatu i dividende
- 221 - Potraživanja od zaposlenih
- 222 - Potraživanja od državnih organa i organizacija
- 223 - Potraživanja za više plaćen porez na dobitak
- 224 - Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa
- 228 - Ostala potraživanja
- 229 - Ispravka vrijednosti drugih potraživanja

KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

- **POJAM:**
  - **OČEKIVANJA** da će dužnik (npr. kupac) svoju obavezu izmiriti u roku povjericu (npr. dobavljaču)
- **Potraživanja od kupaca;**
- **Mjenična potraživanja;**
- **Avansi dati dobavljačima;**
- **Potraživanja od zaposlenih (Manjkovi za koje se terete zaposleni...)**
- **BITNO!!!**
- **Naplativa (likvidna) potraživanja:**
  - Koja se mogu naplatiti u ugovorenom roku i u puno iznosu;
- **Ugrožena potraživanja:**
  - Sumnjiva
    - Kada je kupac nelikvidan pa...
  - Sporna potraživanja
    - Kada kupac odbije da plati ili ne prizna potraživanje...
- **Nenaplativa (otpisana) potraživanja**

POTRAŽIVANJA OD KUPACA

- Nastaju po osnovu prodaje proizvoda i usluga;
- **Knjigovodstveni dokument-UGOVORI, OTPREMNICA I FAKTURE:**
- **NAČIN PLAĆANJA:**
  - Bez oglaganja-ček;
  - Sa rokom do 15 dana-virman;
  - Sa rokom do 90 dana-mjenica!

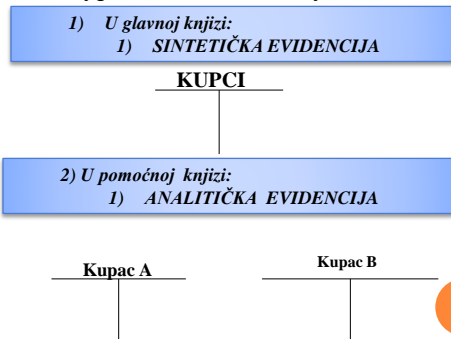
VISINA;

- Nije fiksna kategorija;
- Diskonti (popusti) dati od dobavljača u cilju stimulacije poslovne politike.

ROK;

- Najčešće 15 dana od dana prijema robe i fakture;
- Klauzule:
  - "n/15"
  - "3/10"
  - Kasa skonto...

Knjigovodstveno evidentiranje:

Predavanja RAČUNOVODSTVO

POTRAŽIVANJA OD KUPACA

..NASTAVAK

- Potraživanja i prihodi se **urednuju** primjenom pretpostavki o priznavanju iz **MRS 18- Prihodi**

Uslovi:

- Da je zasnovan dužničko poverilački odnos, da su proizvodi i roba isporučeni kupcu;
- Da je izvršen obračun i ispostavljen odgovarajući dokument;
- Potraživanja od kupaca su povezana sa nastankom prihoda;

Napomena:

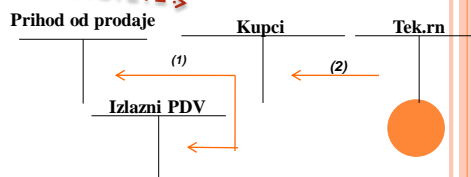
- Vrednovanje po nabavnoj vrijednosti (fer vrijednosti datog sredstava ili pružene usluge)

D   KUPAC   P

Početno stanje	Naplata potraživanja od kupaca
Nastanak potraživanja usljed prodaje proizvoda ili pružanja usluga	

Knjigovodstveno evidentiranje:

- 1) **PRODAJA:** zaduživanjem odgovarajućeg računa kupci (za PV+PDV), odobravanjem rn Izlazni PDV (19% ili 7% na PV) i rn-Prihodi od prodaje (za PV)
- 2) **NAPLATA:** Odobravanjem rn kupac i zaduženjem rn-tr

POTRAŽIVANJA OD KUPACA -PRIMJER-

- 1) Kupcu je prodana roba u vrijednosti od 30.000€. U fakturi je obračunat PDV.
- 2) Kupac je na tekući račun preduzeća uplatio svoju obavezu.

RJEŠENJE:

- 1) $PV=30.000$ (bruto)
- $17,355\% * 30.000 = 5.206,5$ --- PDV
- Prihod = $30.000 - 5.206,5 = 24.793,5$

Prihod od prodaje		Kupci		Tekući račun	
D	P	D	P	D	P
	24.793,5(1)	1) 30.000	30.000 (2)	2) 30.000	

Izlazni PDV	
D	P
	5.206,5 (1)

MJENIČNA POTRAŽIVANJA

- Mjenica-HOV koja služi kao sredstvo obezbjeđenja odloženog plaćanja obaveze prema dobavljaču (glasi na neograničeni iznos...);
- Izdaje se od strane banke (trasaNta), na zahtjev dužnika (tranaTa) a isplaćuje se o roku dospijeca dobavljaču (remitentu).
  - O roku dospijeca imalac mjenice (remitent) istu podnosi za naplatu...
  - Rok dospijeca:
    - 1) rok dospijeca mjenice je **jednak** roku isplate obaveze prema dobavljaču,
    - 2) rok dospijeca mjenice je **duži** od roka isplate obaveze prema dobavljaču (obračunava se pasivna ks)

Knjigovodstveno obuhvatanje nastalog oblika kratkoročnog potraživanja u momentu prijema mjenice se evidentira:

1) zaduživanjem računa-Mjenično potraživanje za visinu nominalne vrijednosti i korektivnog računa-IVMP za visinu obračunate kamate, dok se račun Kupac odobrava za nominalnu vrijednost uvećanu za visinu obračunate kamate;

Po prispjeću mjenice, odnosno u momentu naplate mjeničnog potraživanja, 2) račun-Ispravka vrijednosti mjeničnih potraživanja se odobrava i za isti iznos zadužuje račun-Finansijski prihod.

Kupac		Mjenična potraživanja		Tekući račun	
D	P	D	P	D	P
	Iznos potraživanja	Iznos potraživanja +kamata	Iznos potraživanja+ kamata	Iznos potraživanja+kamata	

Finansijski prihod		IVMP	
D	P	D	P
	kamata	kamata	kamata

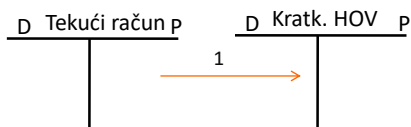
KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

- 230 - KRATKOROČNI KREDITI I PLASMANI - MATIČNA I ZAVISNA PRAVNA LICA
- 231 - KRATKOROČNI KREDITI I PLASMANI - OSTALA POVEZANA PRAVNA LICA
- 232 - KRATKOROČNI KREDITI U ZEMLJI
- 233 - KRATKOROČNI KREDITI U INOSTRANSTVU
- 234 - DIO DUGOROČNIH FINANSIJSKIH PLASMANA KOJI DOSPIJEVA DO JEDNE GODINE
- 235 - HARTIJE OD VRIJEDNOSTI KOJE SE DRŽE DO DOSPIJEĆA - DIO KOJI DOSPIJEVA DO JEDNE GODINE
- 236 - HARTIJE OD VRIJEDNOSTI KOJIMA SE TRGUJE
- 237 - OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPLJENI SOPSTVENI UDJELI NAMIJENJENI PRODAJI ILI PONIŠTAVANJU
- 238 - OSTALI KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI
- 239 - ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KRATKOROČNIH FINANSIJSKIH PLASMANA

KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

Postupak knjigovodstvenog obuhvatanja se vrši:

- 1) *zaduženjem računa-HOV (Kratkoročni plasmani) za visinu nabavne vrijednosti i za isti iznos odobrenjem računa-Blagajna/Tekući račun.*

- ✓ **Kratkoročni finansijski plasmani** predstavljaju kratkoročne HOV i nastaju tako što preduzeće vrši njihovu kupovinu na tržištu kapitala (tako da za preduzeća kupca nastaje bilansna pozicija-kratkoročni finansijski plasmani).
- ✓ Pripadaju **Aktivi Iskaza o finansijskom položaju** (Obrtnoj imovini).

PRIMJER:

PREDUZEĆE JE DONIJELO ODLUKU DA ODREĐENI IZNOS SLOBODNIH NOVČANIH SREDSTAVA PLASIRA U KRATKOROČNE HOV, PA JE KUPILO 50 OBIČNIH AKCIJA PREDUZEĆA "X" ČIJA JE TRŽIŠNA CIJENA 5 €/AKCIJI (IZVOD BR. 2).

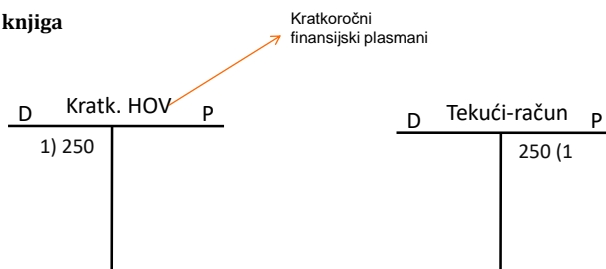
RJEŠENJE:

50 redovnih akcija * 5 €/akciji = 250 €

Pojašnjenje:

- 250 € se plaća za kupovinu HOV .. Za preduzeće „X“ kupovina 50 običnih akcija na tržištu kapitala predstavlja kategoriju kratkoročnih finansijskih plasmana (obrtna imovina)
- **rn-Aktive**

Glavna knjiga

UVOD U SOPSTVENE AKCIJE

- Prema Zakonu od privrednim društvima CG (čl.60):
- "kupovinu sopstvenih akcija odobrava skupština akcionara i određuje maksimalni broj akcija koji se može kupiti i maksimalnu cijenu koja se može platiti za te akcije"
- "rok za kupovinu s.akcija ne može biti duži od 12 mjeseci od dana donošenja odluke"
- "vrijednost kupljenih s.akcija ne može prelaziti 10% od osnovnog kapitala..";
- "...ne daju pravo glasa ni pravo na dividendu"
- "s. akcije društvo mora otuđiti u roku od 12 mjeseci od njihovog sticanja. Ako ne otuđi akcije u tom roku, društvo je dužno da ih poništi u roku od tri dana od dana isteka roka"

BITNO!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

- **OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE** - Prema novom kontnom okviru konto **237**-Otkupljene sopstvene akcije predstavljaju dio aktive.
- Pripadaju zapravo obrtnoj imovini (klasa 2-Kratkoročni finansijski plasmani, gotovina i gotovinski ekvivalenti)

Predavanja RAČUNOVODSTVO

OTKUP SOPSTVENIH AKCIJA

POJAM...

- **SOPSTVENE AKCIJE**-akcije emitovane ili ponovo stečene od strane kompanije koja ih je emitovala /ali nisu prodate ni povučene/
- **RAZLOZI:**
  - održavanje povoljnog tržišta za akcije kompanije...;
  - Sprečavanje konkurentskog preuzimanja..;
- **EFEKAT:**
  - *Smanjenje sredstava i akcijskog kapitala kompanije...*

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE...

I situacija: OTKUP SOPSTVENIH AKCIJA

A) odobravanjem računa Blagajna/Tekući račun za visinu **tržišnog kursa** otkupljenih akcija;
 B) dok zaduženje računa-Otkupljene sopstvene akcije treba biti po **nominalnoj vrijednosti akcije** zatim,
 C) **razliku** između tržišnog kursa i nominalne vrijednosti akcije evidentirati preko računa **emisiona premija**.

I SITUACIJA:

TRŽIŠNI KURS <NOMINALNE VRIJEDNOSTI OTKUPLJENIH SOPSTVENIH AKCIJA (razlika se evidentira na potražnoj strani računa EMISIONA PREMIJA);

II SITUACIJA:

TRŽIŠNI KURS >NOMINALNE VRIJEDNOSTI OTKUPLJENIH SOPSTVENIH AKCIJA (razlika se evidentira na dugovnoj strani računa EMISIONA PREMIJA);

Predavanja RAČUNOVODSTVO

PRODAJA SOPSTVENIH AKCIJA

POJAM...

- NAPOMENA:
  - Sopstvene akcije treba da se prodaju u roku od 12 mjeseci od datuma donošenja odluke...
  - Nazivaju se i trezorskim akcijama jer se povlače iz prometa...
  - Spadaju u kratkoročne finansijske plasmane.. (račun aktive)
  - **Napomena:**
    - Prema novom kontnom okviru iako je konto 237-Otkupljene sopstvene akcije dio aktive u bilansu stanja se prikazuje kao ispravka vrijednosti Kapitala.

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE...

II situacija: prodaja SOPSTVENIH AKCIJA

- 1) odobrava se račun-Otkupljenje sopstvene akcije za visinu **nominalne vrijednosti**, dok se,
- 2) za visinu **prodajne vrijednosti** zadužuje račun-Tekući račun/blagajna.
- 3) Za **razliku** između prodajnog i nominalnog kursa odobrava se račun-Rezerve (Emisiona premija), ukoliko je prodajni kurs veći od nominalnog, odnosno zadužuje isti račun ukoliko je prodajni kurs niži od nominalnog.

Predavanja RAČUNOVODSTVO

OTKUP I PRODAJA SOPSTVENIH AKCIJA -PRIMJER-

1. AD "XX" je otkupilo 50 komada redovnih sopstvenih akcija po cijeni od 800 eura po akciji. **Nominalna vrijednost akcije je 1.000 €.**
2. Preduzeće je prodalo 20 akcija po cijeni od 1.500 eura.
3. Preduzeće je prodalo 20 akcija po cijeni od 1.000 eura
4. Akcije koje nijesu prodane su nakon 12 mjeseci poništene.

□ RJEŠENJE:

□ OTKUP! 1 promjena!

$$1) NV=50*1.000=50.000; TV= 50*800=40.000$$

$$1) \text{ Emisiona premija}=10.000$$

Knjiženje na računima Glavne knjige

Otkupljene sopstvene akcije	Tekući račun
1) 50.000	1) 40.000
Emisiona premija/ažio _____ 10.000 (1)	

OTKUP I PRODAJA SOPSTVENIH AKCIJA -PRIMJER-

1. AD "XX" je otkupilo 50 komada redovnih sopstvenih akcija po cijeni od 800 eura po akciji. Nominalna vrijednost akcije je 1.000 €.
2. Preduzeće je prodalo 20 akcija po cijeni od 1.500 eura.
3. Preduzeće je prodalo 20 akcija po cijeni od 1.000 eura
4. Akcije koje nijesu prodane su nakon 12 mjeseci poništene.

□ RJEŠENJE:

II situacija: PRODAJA, 2 promjena

- 3) $PV=20*1.500=30.000$; $NV=20*1.000=20.000$
- EFEKAT: $NV < PV=30.000-20.000=10.000$ (emisiona premija)

Knjiženje na računima Glavne knjige

Otkupljene sopstvene akcije		Tekući račun	
1) 50.000	20.000 (2)	2) 30.000	1) 40.000
		Emisiona premija/ažio	
		10.000 (1)	10.000 (2)

OTKUP I PRODAJA SOPSTVENIH AKCIJA -PRIMJER-

1. AD "XX" je otkupilo 50 komada redovnih sopstvenih akcija po cijeni od 800 eura po akciji. Nominalna vrijednost akcije je 1.000 €.
2. Preduzeće je prodalo 20 akcija po cijeni od 1.500 eura.
3. Preduzeće je prodalo 20 akcija po cijeni od 1.300 eura
4. Akcije koje nijesu prodane su nakon 12 mjeseci poništene.

□ RJEŠENJE:

- 3. promjena:
- $PV=20*1.300=26.000$; $NV=20*1.000=20.000$
- Efekat= $NV < PV=6.000$ (emisiona premija)

Knjiženje na računima Glavne knjige

Otkupljene sopstvene akcije		Tekući račun	
1) 50.000	20.000 (2)	2) 30.000	1) 40.000
	20.000 (3)	3) 26.000	
		Emisiona premija/ažio	
		10.000 (1)	10.000 (2)
		6.000 (3)	

PONIŠTENJE OTKUPLJENIH SOPSTVENIH AKCIJA

POJAM...

- otkupljene sopstvene akcije nijesu prodane u roku od godine dana pa se poništavaju...
- EFEKAT:
  - Smanjuje se akcijski kapital za visinu nominalne vrijednosti...

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE...

1) Pojašnjenje preko primjera koji slijedi...

(1)

Predavanja RAČUNOVODSTVO

OTKUP I PRODAJA SOPSTVENIH AKCIJA -PRIMJER-

1. AD "XX" je otkupilo 50 komada redovnih sopstvenih akcija po cijeni od 800 eura po akciji. Nominalna vrijednost akcije je 1.000 €.
2. Preduzeće je prodalo 20 akcija po cijeni od 1.500 eura.
3. Preduzeće je prodalo 20 akcija po cijeni od 1.300 eura
4. Akcije koje nijesu prodane su nakon 12 mjeseci poništene.

□ RJEŠENJE:

- 4. promjena:
- $NV=10*1.000=10.000$
- Efekat—smanjuje se akcijski kapital

Knjiženje na računima Glavne knjige

Zaključak!

„Ako ne otuđi akcije u tom roku (u roku od 12 mjeseci od datuma sticanja), društvo je dužno da ih poništi u roku od tri dana od dana isteka roka”.
Dakle, rn Otkupljene sopstvene akcije se gasi

Otkupljene sopstvene akcije		Tekući račun	
1) 50.000	20.000 (2)	2) 30.000	1) 40.000
	20.000 (3)	3) 26.000	
	10.000 (4)		
50.000	50.000		
Emisiona premija/ažio		Akcijski kapital obične akcije	
	10.000 (1)	4) 10.000	
	10.000 (2)		
	6.000 (3)		

KNJIGOVODSTVENO EVIDENTIRANJE PRETHODNOG PRIMJERA

Knjiženje u dnevniku:

R.b r.	Naziv konta i opis	Iznos	
		Duguje	Potražuje
1)	Otkupljene sopstvene akcije Emisiona premija-ostali kapital Tekući račun - za otkupljene sopstvene akcije-	50.000	10.000 40.000
2)	Tekući račun Otkupljene sopstvene akcije Emisiona premija-ostali kapital - za prodaju otkupljenih sposstvenih akcija-	30.000	20.000 10.000
3)	Tekući račun Emisiona premija-ostali kapital Otkupljene sopstvene akcije - za prodaju otkupljenih sposstvenih akcija-	18.000 2.000	20.000
4)	Akcijski kapital po osnovu redovnih akcija Otkupljene sopstvene akcije - za povlačenje sposstvenih akcija-	10.000	10.000

Predavanja RAČUNOVODSTVO

GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

- 240 - HARTIJE OD VRIJEDNOSTI - GOTOVINSKI EKVIVALENTI
- 241 - TEKUĆI (POSLOVNI) RAČUNI
- 242 - IZDVOJENA NOVČANA SREDSTVA I AKREDITIVI
- 243 - BLAGAJNA
- 244 - DEVIZNI RAČUN
- 245 - DEVIZNI AKREDITIVI
- 246 - DEVIZNA BLAGAJNA
- 248 - OSTALA NOVČANA SREDSTVA
- 249 - NOVČANA SREDSTVA ČIJE JE KORIŠĆENJE OGRANIČENO ILI VRIJEDNOST UMANJENA

GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

○ **Napomena:**

- Novčana sredstva i sve poslovne promjene u vezi sa njima tokom poslovne godine evidentirane su i praćene na:
- **tekućim računima kod poslovnih banaka;**
  - KNJIGOVODSTVENA ISPRAVA "izvod sa tekućeg računa"
- deviznim računima,
- deviznoj blagajni...

Tekućiračun

Početno stanje	isplata
Uplata	

○ **GOTOVINSKI EKVIVALENTI:**

- Postoje ne radi investiranja, nego zarad izmirenja kratkoročnih obaveza
- *Čekovi, mjenice, kratkoročne državne obveznice...*

○ **GOTOVINA:**

- U širem smislu: *čekovi, devizna sredstva, mjenice...*
- U užem smislu: *novac na računu, u blagajni...*

PITANJA????

HVALA NA PAŽNJI.....